

Voorstel Versterking samenwerking leerplicht – RMC in Twente

Aan: Portefeuillehouders onderwijs

Door: Gideon Sterkenburg, Inge Grit, Gijs Visser, Jan ten Berge, Mariëlle Ros.

Datum: 23 december 2021

Onderwerp

Versterking samenwerking leerplicht (LP) – Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) in Twente.

Besluit

Aan de Twentse portefeuillehouders onderwijs wordt gevraagd het volgende te besluiten:

1. De samenwerking leerplicht – RMC in Twente te formaliseren op de volgende terreinen:
 - a. Inhoudelijke thema's met bestaande samenwerking: visie op verzuim / schoolaanwezigheid (incl. verzuimkaart, methodische aanpak schoolverzuim, ambtsinstructie), aanpak MBO, jongeren in kwetsbare posities (JKP), oud-voortijdig schoolverlaters (oud-VSV), thuiszitterstafel, justitieel casusoverleg en zomeractie/overstaptafels;
 - b. Sturing op de keten en monitoring: nieuwe wettelijke taken voor RMC die regionaal opgepakt dienen te worden;
 - c. Nieuwe ontwikkelingen: het terrein van leerplicht en RMC is voortdurend in ontwikkeling. Voor nieuwe ontwikkelingen wordt per thema op ambtelijk advies bestuurlijk besloten om dit al dan niet regionaal op te pakken;
 - d. Deskundigheidsbevordering: als bovenstaande zaken dat vragen kan gezamenlijke deskundigheidsbevordering van collega's uit de 14 gemeenten en/of onderwijsinstellingen en andere betrokkenen worden georganiseerd.

N.B.: de volgende onderwerpen staan dus nadrukkelijk niet op de gezamenlijke agenda:

- e. Aanpak primair onderwijs: Hierbij gaat het over de werkafspraken met de onderwijsinstellingen in het PO. Dit betreft lokaal maatwerk waarvoor geen gezamenlijke, regionale aanpak nodig is. Afstemmen is uiteraard mogelijk indien dit wenselijk is voor individuele gemeenten;
 - f. Aanpak voortgezet onderwijs: Hierbij gaat het over de werkafspraken met de onderwijsinstellingen in het VO. Dit betreft lokaal / subregionaal maatwerk waarvoor geen gezamenlijke, regionale aanpak nodig is. Waar wenselijk bestaan subregionale afspraken of kunnen deze worden gemaakt, ook met gemeenten van buiten de subregio waar wel veel leerlingen vandaan komen.
2. Daarbij de volgende randvoorwaarden te hanteren:
 - a. Binding met de lokale zorgstructuur is van belang. Vuistregel is dat je op scholen (MBO) preventief voor elkaar kunt werken en adviseren voor jongeren die nog niet bekend zijn. Alles wat buiten schoolmuren komt, op het moment dat het richting trajecten gaat of als jongeren zijn uitgevallen of anderszins al bekend zijn, is een lokale zaak, eventueel in samenwerking met omliggende gemeenten als daar expliciet afspraken over gemaakt zijn;
 - b. Samenwerking tussen de gemeenten op het gebied van leerplicht en RMC geschiedt in principe met gesloten beurs, waarbij onderling vooraf afspraken gemaakt worden over de werkdrukverdeling en werkafspraken. Wanneer evenredige verdeling van werkdruk niet mogelijk blijkt kunnen gemeenten onderling vooraf afspraken maken over vergoedingen/formatie;
 - c. De samenwerking wordt formeel geborgd op de wijze die nodig is, afhankelijk van het onderwerp, en hiertoe zullen we de ambtsinstructie herijken.

3. De samenwerking te structureren op de volgende wijze:
 - a. De portefeuillehouder Leerplicht uit de stuurgroep Twentse Belofte is de bestuurlijk trekker van de samenwerking. Twee keer per jaar roept de bestuurlijk trekker de 14 Twentse wethouders onderwijs bijeen voor bestuurlijk overleg;
 - b. De voorbereidingen voor het bestuurlijk overleg worden gedaan door het ambtelijk overleg dat tevens twee keer per jaar bijeenkomt. In dit overleg hebben de ambtelijk ondersteuners van de bestuurders van de 14 Twentse gemeenten zitting;
 - c. De uitvoering van de samenwerking vindt plaats in de thematische werkgroepen. De trekkers van de werkgroepen koppelen de voortgang terug aan het ambtelijk overleg. Afstemming over de bemensing van de werkgroepen vindt plaats in het ambtelijk overleg.

4. Deze besluiten in een collegevoorstel te vervatten en deze in januari 2022 aan te bieden aan de veertien colleges.

Samenvatting

In Twente hebben gemeenten en scholen samen een belofte gedaan aan alle jongeren die het niet zelfstandig lukt om hun school af te maken of werk te vinden of te houden: de Twentse Belofte. In het kader van de Twentse Belofte is dit voorstel gemaakt om de samenwerking tussen leerplicht en RMC binnen Twente te versterken.

Samenwerken op het gebied van LP en RMC is in Twente en ook daarbuiten al langer gebruikelijk. Deze samenwerking wordt in de praktijk als zeer positief ervaren. Er ontbreekt echter in een aantal gevallen een formele basis voor de afspraken. Dat betekent dat we niet op deze basis kunnen terugvallen, mocht dat nodig zijn. Bijvoorbeeld wanneer we daar op worden aangesproken door jongeren, hun ouders, scholen of andere partijen uit de keten. En dat betekent ook dat in de loop der tijd onduidelijkheid kan ontstaan over verantwoordelijkheden. Op een aantal terreinen formaliseren we daarom de samenwerking. Daarnaast structureren we deze. Daarvoor sluiten we zo veel mogelijk aan bij bestaande structuren rond de Twentse Belofte. Zo voorkomen we extra (ambtelijke en) bestuurlijke drukte.

Dat doen we, zodat we vanuit de bestaande samenwerking meer jongeren beter kunnen ondersteunen. En we niet langer alleen informeel maar ook formeel recht doen aan de Twentse Belofte: kwetsbare jongeren zonder startkwalificatie ondersteunen bij de overstap naar een nieuwe school, tijdens hun schoolperiode, bij het verlaten van school, bij het aan het werk blijven en ook als werk en school (tijdelijk) niet (meer) lukt.

Inhoud

1. Introductie	4
2. Het formaliseren van de samenwerking leerplicht – RMC in Twente	5
2.1 Inhoudelijke thema's met bestaande samenwerking	5
2.2 Sturing op de keten en monitoring	5
2.3 Nieuwe ontwikkelingen	5
2.4 Deskundigheidsbevordering	6
3. Randvoorwaarden voor de samenwerking	6
3.1 Binding met de lokale zorgstructuur	6
3.2 Met gesloten beurs	6
3.3 Formeel geborgd	6
4. Structureren van de samenwerking	6
4.1 Bestuurlijk overleg	7
4.2 Ambtelijk overleg	7
4.3 Thematische werkgroepen.....	7
4.4 Communicatie in bestaande structuren en nieuwsbrief	8
5. Proces om te komen tot dit voorstel	8

1. Introductie

In het kader van de Twentse Belofte is door de overheidsbestuurders de opdracht verstrekt om een voorstel te maken over hoe de samenwerking tussen leerplicht en RMC binnen Twente kan worden versterkt en wat er nodig is om dat ook mogelijk te maken. Alles met het doel om meer jongeren beter te kunnen ondersteunen, regionale scholen samen te bedienen, betere ketenregie te kunnen voeren en informatie samen te analyseren zodat we als gemeenten onze regierol in het netwerk nog meer waarmaken.

Samenwerken op het gebied van leerplicht en RMC is in Twente en ook daarbuiten al langer gebruikelijk. Zeker in kleinere gemeenten, waar de leerplicht- en RMC-functie klein is. Maar ook in grotere gemeenten; ook daar is de leerplicht- en RMC-functie relatief gezien vaak gering. Het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs (VO en MBO) zijn subregionaal en regionaal georganiseerd. Zij hebben te maken met jongeren uit verschillende gemeenten. Dat geldt ook voor de keten, denk bijvoorbeeld aan de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, het Openbaar Ministerie (OM) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Ook daarom is het handig om als gemeenten samen op te trekken.

Dit gebeurt al op verschillende fronten. In Twente zijn er verschillende samenwerkingspraktijken. Al geruime tijd wordt in de subregio Almelo intensief samengewerkt rond jongeren die op het MBO zitten. Waarbij Almelo ook de leerplichttaken voor Tubbergen uitvoert. In de subregio Hengelo wordt ook samengewerkt rond jongeren op het MBO, waarbij Hengelo ook de leerplicht- en RMC-taken voor Borne uitvoert. In de subregio Oldenzaal werken de gemeenten samen op zowel het gebied van leerplicht als RMC. Gemeente Enschede ondersteunt hen incidenteel bij het opstellen van proces-verbalen. Op regionaal niveau is er van oudsher bovendien zowel een uitvoerend afstemmingsoverleg voor RMC als voor leerplicht.

De bestaande samenwerking wordt in de praktijk veelal als zeer positief ervaren. Er ontbreekt echter in een aantal gevallen een formele basis voor de afspraken. Dat betekent dat we niet op deze basis kunnen terugvallen, mocht dat nodig zijn. Bijvoorbeeld wanneer we daar op worden aangesproken door jongeren, hun ouders, scholen of andere partijen uit de keten. En dat betekent ook dat in de loop der tijd onduidelijkheid kan ontstaan over verantwoordelijkheden. Insteek is om met dit plan de samenwerking leerplicht – RMC te formaliseren en te structureren. Uiteraard vanuit de gedachte dat deze samenwerking wenselijk is vanuit de hierboven geschetste inhoud. En wetende dat er op veel terreinen binnen leerplicht en RMC al samenwerking is. Zo scheppen we de mogelijkheid om vanuit de samenwerking meer mogelijk te maken vanuit leerplicht en RMC. Terwijl we tegelijkertijd duidelijk maken wat de randvoorwaarden voor samenwerking zijn én waar we niet samen werken.

2. Het formaliseren van de samenwerking leerplicht – RMC in Twente

Het formaliseren van de samenwerking heeft betrekking op de volgende vier terreinen:

2.1 Inhoudelijke thema's met bestaande samenwerking

Op verschillende inhoudelijke thema's wordt al samengewerkt. Denk aan het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op verzuim / schoolaanwezigheid (incl. verzuimkaart, methodische aanpak schoolverzuim, ambtsinstructie). Maar ook aan de aanpak MBO waarbij we samenwerkingsafspraken maken om preventiever samen te werken in onder meer de lopende pilot samenwerking leerplicht/RMC en ROC die we in mei 2022 willen evalueren. Of de samenwerking rond jongeren in kwetsbare posities (JIKP) en oud-voortijdig schoolverlaters (oud-VSV). En ten slotte aan het opzetten van de thuiszitterstafel waar we elkaars complexe casuïstiek behandelen, het justitieel casusoverleg waar een drietal leerplichtambtenaren bij toerbeurt hun collega's vertegenwoordigen bij de bespreking van de proces-verbalen besproken met het OM en de Raad voor de Kinderbescherming en de zomeractie/overstaptafels.

2.2 Sturing op de keten en monitoring

Het samen sturen op de afstemming met onze keten en monitoring kunnen zorgen voor een verdere versterking van de samenwerking. Dit zijn een nieuwe wettelijke taken voor RMC die regionaal opgepakt dienen te worden. Eenduidigheid richting onderwijs en betrokken ketenpartners werkt efficiënter en effectiever. Hierbij gaat het onder meer om:

- Regievoering op de verzuimketen
- Overleg met het Openbaar Ministerie (OM)
- Overleg met samenwerkingsverbanden passend onderwijs

Leerplicht en RMC zijn onderdeel van een grotere keten met de scholen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs, de GGD, zorgpartijen, Raad voor de Kinderbescherming, OM, arbeidsmarktpartijen. Nu zijn er alleen operationele of bilaterale overleggen. We hebben een opdracht vanuit de wet om hier meer sturing op te zetten. Nu doen we dat nog niet. We gaan afspraken maken hoe we dat gaan doen. We willen duidelijker afspreken wie de regie voert op deze hele keten. Dat wordt nader uitgewerkt in de betreffende werkgroep en indien nodig komt een voorstel hiervoor ambtelijk en bestuurlijk terug.

Waar het monitoring betreft, willen we allemaal weten wat er speelt rondom onze taken en doelgroepen. Bijvoorbeeld om te merken dat werkafspraken aangepast of herhaald moeten worden, maar ook om de richting te bepalen die we met elkaar op willen. Enerzijds leren we veel van individuele casuïstiek, maar het is ook erg waardevol om breder te kijken. Daarom verzamelt Kennispunt Twente veel data en helpt ons inzichtelijk te maken welke trends er bijvoorbeeld zijn. Soms gaat het dan ook over definities, of hoe je iets registreert. Ook hier kunnen we nog intensiever in samenwerken. Een goed voorbeeld is de jaarlijkse Effectrapportage RMC. Om verschillen in interpretatie te voorkomen hebben we Kennispunt gevraagd de definities uit te werken. Zo worden gegevens ook daadwerkelijk met elkaar vergelijkbaar. Ook is er een VSV-monitor en een monitor JIKP. Tot slot is er een onderwijs-zorg monitor. Door dit onderwerp op de regionale agenda te zetten wordt de bekendheid groter. Daarnaast zorgen we op basis van de monitoring voor inhoudelijke adviezen waarmee we de bestaande werkwijzen kunnen verbeteren.

2.3 Nieuwe ontwikkelingen

Het terrein van leerplicht en RMC is voortdurend in ontwikkeling. Voor nieuwe ontwikkelingen wordt per thema op ambtelijk advies bestuurlijk besloten om dit al dan niet regionaal op te pakken.

2.4 Deskundigheidsbevordering

We hebben als leerplicht en RMC dezelfde functies in Twente. Lokaal kunnen werkafspraken net iets anders zijn, maar de kaders zijn over het algemeen gelijk. Als bovenstaande zaken dat vragen kan gezamenlijke deskundigheidsbevordering van collega's uit de 14 gemeenten en/of onderwijsinstellingen en andere betrokkenen worden georganiseerd. Samen leren en ontwikkelen draagt bij aan verdere versterking van de samenwerking.

N.B.: de volgende onderwerpen staan dus nadrukkelijk niet op de gezamenlijke agenda:

- Aanpak primair onderwijs: Hierbij gaat het over de werkafspraken met de onderwijsinstellingen in het PO. Dit betreft lokaal maatwerk waarvoor geen gezamenlijke, regionale aanpak nodig is. Afstemmen is uiteraard mogelijk indien dit wenselijk is voor individuele gemeenten;
- Aanpak voortgezet onderwijs: Hierbij gaat het over de werkafspraken met de onderwijsinstellingen in het VO. Dit betreft lokaal / subregionaal maatwerk waarvoor geen gezamenlijke, regionale aanpak nodig is. Waar wenselijk bestaan subregionale afspraken of kunnen deze worden gemaakt, ook met gemeenten van buiten de subregio waar wel veel leerlingen vandaan komen.

3. Randvoorwaarden voor de samenwerking

3.1 Binding met de lokale zorgstructuur

Vuistregel is dat je op scholen (MBO) preventief voor elkaar kunt werken en adviseren voor jongeren die nog niet bekend zijn. Alles wat buiten schoolmuren komt, op het moment dat het richting trajecten gaat of als jongeren zijn uitgevallen of anderszins al bekend zijn, is een lokale zaak, eventueel in samenwerking met omringende gemeenten als daar expliciet afspraken over gemaakt zijn.

3.2 Met gesloten beurs

Uitgangspunt is dat de samenwerking tussen de gemeenten op het gebied van leerplicht en RMC in principe met gesloten beurs plaatsvindt. Daarbij worden onderling vooraf afspraken gemaakt over de werkdrukverdeling en werkafspraken, zoveel mogelijk gebaseerd op data. Wanneer evenredige verdeling van werkdruk niet mogelijk blijkt kunnen gemeenten onderling vooraf afspraken maken over vergoedingen/formatie.

3.3 Formeel geborgd

De samenwerking wordt formeel geborgd op de wijze die nodig is, afhankelijk van het onderwerp, en hiertoe zullen we de ambtsinstructie herijken.

4. Structureren van de samenwerking

De colleges van B&W bepalen de aard en de omvang van de samenwerking op het gebied van leerplicht en RMC. Dit voorstel wordt daarom aan de veertien colleges aangeboden. Hieronder een voorstel voor de organisatie van de samenwerking. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij bestaande structuren rond de Twentse Belofte. Zo voorkomen we extra (ambtelijke en) bestuurlijke drukte.

4.1 Bestuurlijk overleg

De portefeuillehouder Leerplicht uit de stuurgroep Twentse Belofte is de bestuurlijk trekker van de samenwerking. Twee keer per jaar roept de bestuurlijk trekker de 14 Twentse wethouders onderwijs bijeen voor bestuurlijk overleg.

Deze bestuurder is aanspreekpunt voor het netwerk, stuurt de verantwoordelijke ambtenaar aan (zie onder), zorgt dat de collega's worden geïnformeerd en kan indien nodig een bestuurlijk overleg uitschrijven.

Op dit moment vervult Rob Christenhusz (Oldenzaal) de rol als bestuurlijk trekker. Hij houdt in de gaten hoe de samenwerking verloopt en heeft contact met de trekkers. Daarnaast roept hij zijn collega's bijeen als hij inschat dat gezamenlijke besluitvorming nodig is.

4.2 Ambtelijk overleg

De voorbereidingen voor het bestuurlijk overleg worden gedaan door het ambtelijk overleg dat tevens twee keer per jaar bijeenkomt. In dit overleg hebben de ambtelijk ondersteuners van de bestuurders.

4.3 Thematische werkgroepen

De uitvoering van de samenwerking vindt plaats in de thematische werkgroepen, waarin afhankelijk van het thema een afvaardiging van de betrokken beleidsmedewerkers, managers en uitvoerende leerplicht / RMC-collega's zitting hebben. De trekkers van de werkgroepen koppelen de voortgang terug aan het ambtelijk overleg.

Afstemming over de inhoud en de bemensing van de werkgroepen vindt plaats in het ambtelijk overleg. Momenteel krijgt de samenwerking vorm in bestaande werkgroepen rond de volgende onderwerpen:

Onderwerp	Trekker
Ketensturing verzuim / visie / ketenafspraken / monitoring	Gideon Sterkenburg (Gemeente Enschede – RMC-coördinator)
Aanpak MBO	Marc Oosterhof (Gemeente Almelo – manager zorg)
Jongeren in kwetsbare posities (JIKP)	Bas van der Veen (Gemeente Hengelo – manager werk)
Oud-VSV	Gideon Sterkenburg (Gemeente Enschede – RMC-coördinator)
Brieven en werkprocessen	Kenora Sumer (Gemeente Enschede – functioneel beheer)

Daarnaast spelen de volgende dossiers / werkprocessen:

Onderwerp	Trekker
Justitieel casus overleg	Laurens Rink (Gemeente Almelo – leerplichtambtenaar), Esther Lammertink (Gemeente Hengelo – leerplichtambtenaar) en Belinda Beens (Gemeente Enschede – leerplichtambtenaar)
Trainen / intervisie	Nog niet belegd
Intergrip / Zomeractie	José Lammersen (manager Twents Aansluitingsnetwerk)

Ten slotte is er een nauwe verbinding en afstemming met de thema's onderwijs – zorg en arbeidsmarkt:

Onderwerp	Trekker
Interprofessioneel werken	Yvonne Haafkes (Gemeente Hof van Twente - manager zorg)
Zorgintensief	Gemeente Hengelo - manager sociaal domein (momenteel vacant)
Jeugdwerkloosheid	Gideon Sterkenburg (Gemeente Enschede – RMC-coördinator)

4.4 Communicatie in bestaande structuren en nieuwsbrief

Periodiek komen de RMC-collega's en de leerplichtcollega's bij elkaar. In die bijeenkomsten wordt iedereen bijgepraat. Als aanvulling daarop komt er een nieuwsbrief waarin we voor alle rollen (uitvoering, beleid, management en bestuur) overzicht en informatie bieden.

5. Proces om te komen tot dit voorstel

We werken in Twente aan het versterken van de samenwerking op het gebied van RMC en Leerplicht. Het samenwerkingsproces is geïnitieerd vanuit de Twentse Belofte. In januari 2020 is hier door de wethouders onderwijs gezamenlijk over gesproken. Toen is door de overheidsbestuurders de opdracht verstrekt om een voorstel te maken over hoe de samenwerking tussen leerplicht en RMC binnen Twente kan worden versterkt en wat er nodig is om dat ook mogelijk te maken. Dit traject kent twee onderdelen. De aanschaf van een gezamenlijke applicatie is gestart met tien van de veertien gemeenten (Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holt en Twenterand). Het maken van samenwerkingsafspraken en elkaar mandateren is gestart met dertien van de veertien gemeenten (Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand, Rijssen-Holt en Wierden). Helleendoorn heeft aangegeven op voorhand nog geen keus te maken.

Er is een projectgroep ingesteld die, op basis van een presentatie van de beoogde samenwerking, in augustus drie bijeenkomsten heeft georganiseerd waar uitvoerenden/teamleiders/beleidsmedewerkers van de Twentse gemeenten konden aansluiten m.b.t. het geven van input. In deze presentatie stond de vraag centraal wat we samen willen doen en welke vorm daarvoor nodig is. In totaal hebben circa 40 medewerkers hieraan deelgenomen. Naast deze presentatie zijn er aansluitend bij enkele gemeenten nog aanvullende gesprekken gevoerd. Op basis van de opbrengsten uit deze bijeenkomsten is een (concept)voorstel geschreven.

Alle gemeenten hebben hierop hun input kunnen geven via de managers leerplicht/RMC tot 4 januari 2020. Op 15 december 2020 heeft hiervoor een voorbereidend overleg plaatsgevonden waar de managers in de gelegenheid zijn gesteld met de projectgroep over de inhoud van dit voorstel van gedachten te wisselen. Op basis van de reacties van de gemeenten is het voorstel aangepast en op 27 januari 2021 besproken met de portefeuillehouders onderwijs. Hun opmerkingen zijn verwerkt in een aangepast voorstel. Op basis van dat aangepaste voorstel hebben diverse gesprekken plaatsgevonden, zowel ambtelijk als bestuurlijk in en met de subregio Almelo. Deze hebben geleid tot het voorstel dat nu (december 2021) voorligt.